

Cura

Kristendemokratisk ide & debat

november 2003

- Side 3: Indledning
v. Cura-redaktionen
- Side 4: Egoisme versus solidaritet
v. Ole M. Nielsen
- Side 9: Det ideelle samfund
- eller et samfund med ideal
v. Lars F. Eklund
- Side 15: Utopia - frihed til næstekærlighed
v. Troels Lund Poulsen
- Side 18: En venstreorienteret kamp
v. Torben Kastrup
- Side 21: Aldo Moro
- de store kristendemokrater
v. Jonas Norgaard Mortensen
- Side 25: Hvis du vil vide mere

8

Velkommen

Velkommen til en ny udgave af *Cura*. I dette nummer har vi givet rum for de helt store visioner. Emnet er “det ideelle samfund” og i forlængelse heraf spørgsmål: Hvad er samfundets største problemer idag?; hvad udgør de største trusler mod arbejdet henimod det gode samfund?

Tanken om det ideelle samfund (eller Utopia, som det kaldes) har sikkert altid eksisteret - om ikke andet så i form af nogle grundlæggende ideer om, hvad der er godt for mennesket og det menneskelige fællesskab. I det politiske arbejde er det vigtigt med nogle pejlemærker og nogle kriterier for godt og skidt: Hvad ønsker *vi* at arbejde henimod? Hvilke værdier ønsker *vi* at fremme i samfundet? Det er spørgsmål, der konstant må stilles, hvis politik skal blive til mere end blot administration af det bestående eller leflen for vælgerne.

Det er nødvendigt med ideer og pejlemærker i politik. Men tanken om det ideelle samfund indeholder også nogle alvorlige farer. Det har ofte vist sig, at forsøget på at virkeliggøre det ideelle samfund ud fra en færdig skitse er endt med det modsatte. Målet har helliget alle midler. Magthavere har ud fra gode intentioner ville skabe det gode samfund og har dermed med alle midler forsøgt at rydde hindringerne af vejen.

Berøringsangsten over for tanken om det ideelle samfund er stor idag. Alle kan se, hvor galt det gik med kommunismen og nazismen. Men vores tid er blevet fattig på visioner og værdier, der er værd at kæmpe for. Derfor er det vigtigt at turde tale om ideologi. Ideologier bliver først farlig, hvis de bliver til stive systemer, eller hvis de bruges til at undertrykke anderledestænkende. Ideen om det gode samfund er en nødvendighed - så længe man husker, at det perfekte samfund aldrig fuldt ud bliver realiseret. Men værdier, normer og idealer er vigtige til at gøre samfundet *bedre* end det er idag.

I dette nummer af *Cura* har vi stillet samme to spørgsmål til fire personer: Hvad er for dig det gode samfund?, og hvad er samfundets største problemer? Vi har stillet disse spørgsmål til en socialist, en liberal og to kristendemokrater. Med de forskellige svar, de fire personer har leveret, håber vi, at ideologi og de store visioner må komme til debat og inspiration i det politiske arbejde.

De fire bidragsydere er:

- Ole M. Nielsen, Kristendemokraterne, tidl. MF
- Lars F. Eklund, direktør for Civitas (kristendemokratisk tænketank og tidsskrift)
- Troels Lund Poulsen, MF for Venstre
- Torben Kastrup, formand for SFU

Til sidst har Jonas Norgaard Mortensen skrevet et portræt af en af de store kristendemokratiske politikere gennem tiderne, italieneren Aldo Moro.

Med magasinet *Cura* ønsker vi at skabe rum for videreudviklingen af og debatten om den kristendemokratiske ideologi og dennes betydning, både internationalt og ikke mindst i en dansk sammenhæng.

Vi håber, dette nummer må bidrage hertil.

God læselyst.

Egoisme versus solidaritet

af Ole M. Nielsen

*Artiklen er den første ud af fire artikler der tager udgangspunkt i de to spørgsmål: Hvad er det gode samfund?, og hvad er samfundets største problemer?
Artiklen forholder sig til de konsekvenser egoisme og liberalisme medfører, med USA som et gennemgående eksempel. Den gennemgående påstand er, at det kun er vores egoisme, der forhindrer os i at gøre verden bedre, og at vi benytter liberalistiske politiske tiltag for at sikre vore egne egoistiske ønsker.*

Indledning

De to ismer: egoisme og liberalisme er temaet for denne artikel. De to ismer rummer hver for sig en voldsom drivkraft for det enkelte menneske og for samfundet. Den første, egoismen, er for mig at se hovedsageligt en negativ egenskab, som de fleste af os i et eller andet omfang alle sammen lider af, som enkeltindivider, og som grupper.

Liberalismen er ikke i sig selv negativ, den står for frihed for den enkelte, også åndelig frihed, men som politisk ideologi har den desværre en tendens til at glemme hensynet til de svage, og udarte sig til egoisme for de stærke.

Hensigten med min artikel er, at stille skarpt på nogle negative trends i vores tid, som bæres af disse to ismer. Artiklens gennemgående påstand er således, at det kun er vores egoisme, der forhindrer os i at gøre verden bedre, og at vi benytter liberale politiske tiltag for at sikre vore egoistiske ønsker. Det gælder både på det internationale niveau, det nationale politiske plan og på det private niveau. Med det internationale niveau menes her de vestlige lande. I stort set alle de rige lande er der i disse år udpræget borgerlige (liberale) regeringer, eller socialdemokratiske regeringer der enten har optaget borgerlige holdninger (f.eks. Storbritannien), eller har store problemer, fordi de ikke kan finde ud af at administrere et samfund med overvejende borgerlige holdninger (f.eks. Tyskland).

USA som eksempel

Det frygteligste - og for klodens stabilitet mest skræmmende - eksempel på koblingen mellem de to ismer på det internationale niveau er den der praktiseres i USA.

Ismerne i USA

Sikkerhedspolitik

1. Sikkerhedspolitikken

USA har som regel, og især siden Bush-administrationen kom til magten, haft en sikkerhedspolitik udelukkende med fokus på egne interesser og en eklatant mangel på forståelse for andres interesser. (Jeg kan ligeså godt med det samme imødekomme de indvendinger imod mit udsagn der går på, at USA hjalp Europa i 2. verdenskrig. Det er korrekt, at USA kom Europa til uvurderlig hjælp, men det var jo nok ikke kun for vore blå øjnes skyld. Jeg kan heller ikke acceptere, at vi tres år efter, på grund af taknemmelighedsgæld, skal se igennem fingrene med USA's politik rundt om i verden, og føle os forpligtede til af den grund at støtte USA. Hvis det var en begrundelse skulle vi jo stadig gå rundt og hade tyskerne.)

Rollen som magtmonopol

Problemet med den førte sikkerhedspolitik er kun sekundært, at man ikke har tilgodeset andres interesser, men primært at man overhovedet ikke har forstået (villet forstå) andre landes interesser. En sikkerhedspolitisk tilgang hvor rollen som magtmonopol i gammeldags sikkerhedspolitisk forstand overspilles og bygger på, at flertallet af USA's befolkning, og endnu værre, flertallet af politikerne, er fuldstændig ude af stand til at vurdere, hvad omverdenen tænker om USA.

USA's egoistiske holdning (f.eks. i olieinteresser), koblet med landets holdning til Israel, medfører en manglende evne til at se neutralt på situationen i mellemøsten, og dermed til reelt at løse den værste kilde til ustabilitet i verden.

Tilliden til USA

En nylig undersøgelse gennemført af den amerikanske administration viste, at tilliden til USA i de muslimske lande, aldrig havde været ringere, og nærmest var lig nul. Reaktionen i USA's administration var, at man ville sørge for, at mere amerikansk litteratur blev oversat til arabisk, og at man i det hele taget måtte øge propagandaen for USA!

Det er beskæmmende, at det kun er på den amerikanske venstrefløj man kan få den tanke, at det måske var den amerikanske politik der var noget galt med. Kun blandt venstrefløjens intellektuelle kan man se ud over USA's vide grænser. Paradokset er, at USA's egoisme i sikkerhedspolitikken i sidste ende rammer som en boomerang.

Intet menneske, ingen befolkning, ingen nation bliver fri ved at lukke sig selv inde.

2. Energiforbrug og miljø

Det amerikanske snæversyn og den amerikanske egoisme kommer ikke kun til udtryk i sine holdninger til såkaldt sikkerhedspolitik, men også ved at USA ikke vil deltage i internationale aktiviteter der anfægter amerikanernes "frihedsrettigheder", altså retten til at forbruge, og som åbenbart står i modsætning til det at tage ansvar for miljøet. USA er uden sammenligning verdens største energiforbruger, også pr. indbygger. Alligevel - eller netop derfor - vil USA ikke underskrive Kyoto-protokollen, der forpligter underskriverne til at begrænse CO₂-udledningen, altså energiforbruget. EU-landene har alle tilsluttet sig, men amerikanerne vil altså have "frihed" til billig benzin til deres biler med 6 liter motorer, og til at sænke deres indendørs-temperaturer til 18 grader. I USA bruger man langt mere energi til at nedkøle huse end til at opvarme dem!

Kyoto-protokollen

Der findes desværre en lang række af eksempler på, at USA ikke vil underskrive internationale forpligtelser, som de rige/vestlige lande i øvrigt deltager i

Ismerne i Danmark

Danmark – hvornår bliver vi rige nok?

I lande som Danmark har egoismen, og hvad deraf følger, også været i en for mig tydelig udvikling i en årrække.

Kan der være noget om, at egoismen fremmes i gode tider? Er der en naturlov der siger, at når nationer/kulturer når et vist niveau, vil gå til grunde, på grund af egoisme, selvtillid og umoral? Vi ser i hvert fald i disse år tydeligt, at de der har vinden i ryggen, de der rider med på velstandsmøllen, de der har held og de for hvem det går godt, meget ofte på grund af en god indsats, får mere tro på sig selv. Det er naturligt nok, men det er egoistisk og udtryk for selvovervurdering, når det resulterer i, at man samtidig skønner mindre på den sociale trykthed som solidariteten i det danske samfund ellers har stillet til rådighed. Man mener at kunne klare sig selv, og ønsker at trække sig ud af de solidariske fællesskaber.

Eksempler på solidaritetssvigt

Men hele samfundets solidaritet svækkes, når de stærke borgere tror de kan selv, og de ikke længere ønsker at være solidariske med de svage. Det viser sig i den politiske udvikling. Vælgerne søger til højre, og partierne følger med i forsøg på at holde på vælgerne. Det svigtende ønske om solidaritet viser sig på masser af områder, på både det politiske/nationale plan og på det private plan, f.eks.

- i dagpengesystemet, hvor de stærke ikke vil være sammen med de svage
- på forsikringsmarkedet, hvor de stærke søger at være i grupper for sig selv
- på sygehusområdet, hvor pengepungen mere og mere afgør sagen
- i forhold til de ufødte liv, hvor man ønsker at sortere de svage fra
- i den manglende vilje til at støtte de svage regioner i Danmark
- i holdningen til Danmarks internationale indsats (f.eks. ulandsbistanden)
- i holdningen til den kollektive trafik

Listen kan gøres meget lang, og Statsministerens nylige åbningstale var udtryk for den usolidariske holdning.

Skat

Vi har aldrig haft større privat og kollektivt forbrug end vi har nu, alligevel er det vigtigste parameter at skaffe flere midler til privat forbrug, og det skal ske igennem lavere skatter. Naturligvis er det ikke morsomt at betale “for meget” i skat, men når man vurderer hvad der er “for meget”, burde det også være naturligt at vurdere hvad vi får for vore skatter, og hvor meget der egentlig er tilbage til den enkeltes forbrug.

Det er fantastisk, at vi i et af verdens rigeste lande ikke har råd til at løse de mest basale offentlige opgaver ordentligt

Hvor rig skal man være ?

Hvor rige skal vi være for at have råd til at passe de ældre på en måde, som vi selv er tilfredse med, eller hvor rige skal vi være for at have råd til at vedligeholde offentlige bygninger, eller hvor store menneskelige og økonomiske tab skal vi lide for at beslutte os for en politi- og tolderstyrke, der kan give befolkningen en fornemmelse af sikkerhed og rimelighed, være præventiv og oven i købet tjene sig selv ind ved at forhindre tab af indtægter og værdier.

Hvornår bliver vi "rige" nok til at anlægge mere ideelle forestillinger om hvad danskernes indsats må have som mål, end bare stadig større forbrug. Man skulle jo tro, at vi på vort velstandsniveau burde have råd til at tænke mere ideelle tanker om at bygge en bedre verden for verdens fattige og undertrykte, for de syge og for vore børn.

Det er kun vores egoisme der forhindrer os i at gøre verden bedre, men vi benytter liberale politisk tiltag for at sikre vore egoistiske ønsker.

Det egoistiske demokrati?

*Californiens
demokrati*

Et eksempel på dette er situationen i Californien. I Californien har man et politisk system der betjener sig af folkeafstemninger om enkeltspørgsmål (er bl.a. beskrevet i Berlingske Tidende d. 9. okt. d.a.). Vælgerne har ved disse folkeafstemninger, gentagne gange over mange år, stemt for lavere skatter på forskellige områder, uden at tage hensyn til følgerne, og det har medført et nedslidt offentligt system og kæmpemæssige offentlige underskud: Frustrationen over den selvskabte elendighed har senest givet sig et grotesk udslag i valget af guvernør.

Når jeg igen bruger USA som et skræmmende eksempel, er det fordi, det er så iøjnefaldende, at mennesker tilsyneladende ikke bliver hverken klogere eller bedre af at have gode forhold. Og Californien er en af de rigeste stater i verden, hvor i hvert fald de der stemmer ved valgene har en høj levestandard. En stat i USA, hvor man har sat frihedsidealene højt, har bragt sig selv i en situation, hvor man ikke har tillid til politikerne og vælger en fuldstændig ukvalificeret skuespiller. Det er jo ikke sikkert at det går værre, men så er det fordi man har et godt embedsapparat. Der er ikke langt til en situation, hvor befolkningen råber på en stærk mand, og så er demokratiet og friheden kuldsejlet. Det skræmmende er, at udviklingen i Californien meget ofte siges at være trend-sættende for udviklingen i USA og senere i Europa!

Global solidaritet koster!

*Udviklingen i
velstanden*

Hvordan vil vi reagere, hvis vores velstandsudvikling pludselig stopper. Vil vi så blive yderligere aggressive i forhold til hinanden og mindre solidariske, eller vil noget der kan se ud som en trussel imod vores velfærd, få vore øjne op for andre værdier end forbrug, og måske få os til at tænke mere idealistisk. Vi plejer jo at sige, at når krybben er tom bides hestene, men der er også eksempler i vores egen historie på, at befolkningen bliver mere solidarisk i sværere tider.

Vi får måske lejlighed til at studere en sådan udvikling. Måske er det på tide at forberede den danske befolkning på, at det ikke er en naturlov, at vi danskere skal have en levestandard der er 5, 10 eller 20 gange højere end mange andre landes!

Det kan jo ske, at globaliseringen virker! Det kan jo ske, at vi kommer til at dele med de andre, som vi ved festlige lejligheder siger, at vi gerne vil hjælpe op af fattigdommen.

Bytteforholdene

Hvorfor har vi i mange år kunnet have en så høj levestandard? Ikke fordi vi har haft bedre naturskabte forudsætninger, men fordi vi har haft et godt politisk system og en dygtig, veluddannet og arbejdsom befolkning. Vi har, hvilket specielt i de allerseneste år har været meget iøjnefaldende, kunnet få rigtig meget for vore penge. Bytteforholdene har været til vores gunst.

En af årsagerne til vores høje købekraft er den globale udvikling, hvor vi kan

hente varer hertil fra lande med en meget lav lønomkostning. Men det er jo ikke en situation vi kan hverken have krav på eller forventning til vil fortsætte. Der er i den allerseneste tid meget alarmerende eksempler på, at den situation ikke vil vare ved.

Globaliseringen virker

Når SAS kan lægge sit billetafregnings-system til Indien, og få arbejdet gjort til en brøkdelen af det det koster i Danmark, så er det et tegn på, at vi ikke kan opretholde vort forbrugsmæssige forspring. Så er, i dette tilfælde inderne, blevet så dygtige, at de kan udføre noget af det vi plejer at betragte som ganske kvalificeret arbejde. Så er der jo ikke megen grund til, at vi i Danmark skal have 10 gange så meget i løn – eller betale 10 gange så meget i løn.

Cancun-konferencen

Det er faktisk en positiv udvikling, hvis man i øvrigt ellers er positivt stemt overfor at globaliseringen skal komme de fattige til gode og mener vi har et globalt ansvar for at hjælpe de fattige. Jeg er bestemt ikke sikker på, at globaliseringen vil komme de fattigste til gode, og med hensyn til øget frihandel, til fordel for de fattige lande, var den seneste WTO-konference en katastrofe. Men det er den vej vi i hvert fald ved festlige lejligheder siger, at vi vil, og det er vej vi skal. Men vi kan ikke hjælpe de fattige, helhjertet og på en effektiv måde, og samtidig bevare vort forspring! Det burde være ret enkelt at forstå, men jeg føler mig ikke sikker på, at ret mange politikere tør forklare vælgerne det.

Afslutning

Min konklusion er, at mennesket desværre ikke bliver klogere eller bedre af at blive rigere. Vores egoisme forhindrer os i at se verden omkring os.

Man kan til nøds forstå, og måske ligefrem acceptere det som en begrænsning for det enkelte menneske, men når et rigt og veludviklet samfunds politikere bruger liberal politik til at fremme nationens og det enkelte menneskes egoistiske tilbøjeligheder er det utilgiveligt, og det vil føre til det gode samfunds endeligt.

Om Ole M. Nielsen

Aktiv i Kristendemokraterne siden 1971, bl.a. som amtsformand i Nordjyllands Amt i mange år, medlem af partiets hovedbestyrelse og forretningsudvalg siden 1973, ligesom han i en årrække var partiets hovedkasserer og senere politisk næstformand.

Medlem af Folketinget: 1993-94 og igen fra 1998-2002. Valgt i Sæby-kredsen, Nordjyllands Amt. Trådte ud i september 2002 på grund af sygdom.

Det ideelle samfund - eller et samfund med ideal?

af **Lars F. Eklund**
oversat af Jan Nilsson

Artiklen er den anden ud af fire artikler der tager udgangspunkt i de to spørgsmål: Hvad er det gode samfund?, og hvad er samfundets største problemer?

Lars F. Eklund påpeger indledningsvis i denne artikel, at det ideelle samfund aldrig kan virkeliggøres fuldtud, da vi mennesker ikke er perfekte. Vi kan derimod bruge idealer som noget vi stræber imod; som rettesnor for det politiske arbejde. Eklund nævner tre principper, som er fundamentale for kristendemokratiet: Personalisme, solidaritet og subsidiaritet. Derefter indkredser artiklen nogle af de største trusler mod det gode samfund, som idag er aktuelle i de nordiske lande. Artiklen slutter således med tre meget præcise analyser af de største hindringer for arbejde mod det fælles bedste, hvor respekten for mennesket og menneskets selvbestemmelse tages alvorligt.

Utopia findes ikke

Da jeg blev spurgt om at skrive en artikel til *Cura* om det ideelle samfund, var det med en dobbelt følelse: Glæde over at være blevet spurgt, men også en vis skepsis over for emnet. Findes der en undertone af utopisme i emnet? Har verden ikke set nok forsøg på at opbygge "idealsamfund"? Chesterton sagde det på følgende måde: "Vejen til Helvede er brolagt med gode intentioner."

Det første jeg vil trække frem i denne sammenhæng er altså dette, at kristendemokratiet er anti-utopisk, eller rettere at det vil fastholde ordet "Utopias" egentlige betydning hos dets ophavsmand, Thomas More, nemlig "landet som ikke findes". Et perfekt eller ideelt samfund findes ikke og kommer aldrig til det, eftersom vi mennesker ikke er perfekte - og det er os, som *er* samfundet.

Dette aspekt af det personalistiske menneskesyn, der kan udtrykkes som "tanken om ufuldkommenhed", skal ikke forveksles med det - påståede (?) - lutherske syn på menneskets natur som essentielt fordærvet af arvesynden, eller Hobbes' deprimerende syn på mennesket som grundlæggende ondt ("Homo homini lupus": Mennesket er en ulv over for andre mennesker).

*Realistisk
menneskesyn*

Det personalistiske syn bygger i stedet på en realistisk filosofisk antropologi med rødder i den aristotelisk-thomistiske tradition. Mennesket er ikke essentielt ondt uden at ville det gode: "Stræb efter at gøre det gode, og undvig det onde", lyder den naturlige morallovs første bud ifølge Tomas Aquinas. Men ofte går vi galt af, hvad der egentlig er det gode! Derudover er der alle problemerne med at

vælge det virkelig gode, fremfor de muligheder for kortsigtet behovstilfredsstillelse som markedet, forbruget og fri sex lokker med.

Selvom det personalistiske menneskesyn betoner hver enkelt persons muligheder for at udvikle sig og for at blomstre, både kropsligt, socialt, moralsk, intellektuelt og åndeligt - og i den forstand er "optimistisk" - så indeholder det også erkendelsen om menneskets utilstrækkelighed. "Det som jeg vil, det gør jeg ikke, men det som jeg ikke vil, det gør jeg", som Paulus sagde. Eller som en anden har sagt: Selvom vi alle skulle blive helgener, så bliver vi det ikke *samtidigt*. Derfor bliver intet jordisk samfund perfekt. Og politiske projekter, som forsøger at skabe det perfekte samfund, ligger tættere på Prokrustes (en bestialsk røvmorder fra den græske sagnverden, red.) end på Sokrates (der kæmpede for frihed og tolerance, red.), og resultatet bliver ikke mindre skræmmende af at være nok så forudsigeligt. Med Pascals ord: "Mennesket er hverken engel eller monster. Det tragiske er, at når det forsøger at være en engel, så bliver det et monster."

*Menneskesynet gør
forskellen*

Kristendemokratiets samfundsideal - et samfund med idealer

Derfor har kristendemokratiet som idétradition og som bevægelse altid med rette stillet sig skeptisk over for forsøg på at bygge et idealsamfund. Også når disse forsøg beskrives med begreber som effektivitet, resultat og gode systemer, der tilgodeser den sociologiske topografi. Det indebærer ikke, at kristendemokratiet ikke har en normativ og progressiv forståelse af samfundets indretning, men det er en forståelse, som tager udgangspunkt i en ganske bestemt opfattelse af, hvad mennesket er, altså i et bestemt menneskesyn.

John H. Hallowell siger i sin bog, *The Moral Foundations of Democracy*, at "bag hvert politisk system (og bag hver politisk ideologi) findes der altid en dominerende idé om menneskets natur og meningen med dets eksistens. Denne idé er ofte underforstået - den er sjældent udtalt direkte - men den er altid af fundamental betydning."

Den kristendemokratiske tradition har i den forstand altid været bevidst om at tydeliggøre sit menneskesyn og sit syn på menneskets eksistentielle endemål (sit "telos" i aristotelisk terminologi). Heraf følger kristendemokratiets syn på, hvad der kræves, for at samfundet kan give mulighederne for et godt liv. Med andre ord: Hvad mennesket egentlig er ifølge sin natur, og hvad der er dets "telos".

Har man ikke gjort sig dette klart, så bliver det politiske arbejde irrationelt i ordets oprindelige betydning, det vil sige fornuftsløst. Kristendemokrater bør altid udfordre sin samtalepartner og spørge: Hvad er dit menneskesyn? Sådan et findes altid. Det er måske underforstået, men alligevel af fundamental betydning.

Det fælles bedste

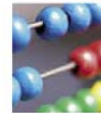
I modsætning til hvad nogle nyliberale forestiller sig, så hører det med til menneskets natur at være social, og det er henvist til at leve i fællesskab med andre. Kristendemokratiet siger, ligesom Aristoteles i første bog af *Politiken*, at det er etikken, der "skaber fællesskabet i familien og i staten.". Derfor er det ikke en tilfældighed, at kristendemokratiets samfundsvision først og fremmest handler om at opretholde eller understøtte rette og retfærdige relationer mellem mennesker, og om at stræbe efter det, som er samfundsfællesskabets årsag og endemål, nemlig *det fælles bedste* (Bonum Commune, Das Gemeinwohl, The Common Good).

Dette i Vestens politiske tænkning engang så centrale begreb behøver nok en nærmere præsentation. I skriftet *Gaudium et Spes* fra Andet Vatikankoncil (nr. 74) defineres det fælles bedste som “det politiske fællesskabs endemål” og som “det, der inden for alle det sociale livs områder giver mennesker, familier og fællesskaber mulighed for at nå deres fuldendelse.” En stat eller et regime, som arbejder mod et andet mål kaldes i klassisk og kristen politisk filosofi for et “tyrani”. Vi kan tage denne definition som grundlag for vores analyse:

a) Samfundsfællesskabet og det politiske fællesskab - på såvel lokalt, regionalt, statsligt og overstatsligt niveau - er til for, at alle mennesket skal kunne virkeliggøres som person. Samfundsfællesskabet er til for menneskene, og ikke omvendt.

b) Samfundsfællesskabet og det politiske fællesskab omfatter *alle* mennesker, som har ansvar for helheden, et “obligatio in solidum” (en grundlæggende og betingede ansvarlighed).

c) Det politiske fællesskab har en understøttende funktion over for samfundets mindre fællesskaber såsom familien og de forskellige fællesskaber i det civile samfund, f.eks. beboerråd, foreninger, organisationer og så videre. Det civile samfunds naturlige og frivillige fællesskaber har en legitim selvstændighed og ret til at virke inden for sit område. Statens rolle er altså underordnet det civile samfund.

For at det fælles bedste skal kunne virkeliggøres, kræves det altså, at visse socialfilosofiske principper af naturretlig karakter respekteres:

1. Personalitets-princippet

Personalisme

Hvert menneske er en *person*, og er som sådan et selvstændigt agerende subjekt med fornuft og fri vilje. Derfor er hver person sin egen hovedaktør i sin stræben efter sit eksistentielle mål, og dermed efter lykken. Menneskets *naturlige rettigheder* til liv, familie og fællesskab, ejendom, kundskab med mere udgør derved, hvad vi kan kalde de nødvendige etiske vilkår, som staten *skal* respektere. Disse rettigheder er en følge af vores natur - de er mere end blot givet os af staten.

2. Solidaritets-princippet

Solidaritet

Samfundsfællesskabets endemål, og dermed fællesskabet som sådan, omfatter *alle* mennesker fra undfangelse til livet naturlige afslutning, uafhængig af alder, helbred, køn, hudfarve, effektivitet og så videre. Det indebærer, at vi alle har rettigheder over for samfundsfællesskabet gennem det, som kaldes “distributive

rettigheder”, det vil sige, at de svageste har størst krav på støtte fra det offentlige. Men det betyder også, at vi har pligter over for samfundsfællesskabet. Vi har pligt til at arbejde for det fælles bedste gennem det, som kaldes “kontributive rettigheder”, det vil f.eks. sige at følge retfærdige love, at betale skat og så videre.

Subsidiaritet

3. Subsidiaritets-princippet

Det offentlige (statens) opgave er at *understøtte* de enkelte personers, de naturlige fællesskabers og civilsamfundets stræben efter “at være det, som de er” og til at virkeliggøre sine endemål. Samfundsfællesskabet er bygget nedefra og op - det gælder både ifølge sit væsen og historisk betragtet - hvorved hvert niveau har en understøttende funktion overfor de lavere niveauer og i sidste ende over for de enkelte personer. Staten må respektere de mindre fællesskabers legitime frihed til at stræbe efter sine endemål og må ikke vilkårligt fratage dem retten til selvbestemmelse.

Holdes disse tre principper i hævd, så er mulighederne tilstede for, at de enkelte personer og deres fællesskaber kan leve et liv præget af såvel frihed og tryghed som respekt for deres naturlige rettigheder. Vi kan tage spørgsmålet om religiøse friskoler som eksempel: Staten støtter økonomisk hvert barns skolegang (jvf. solidaritet og den “distributive retfærdighed”) og *samtidigt* respekteres forældrenes naturlige ret til selv at vælge sine børns undervisning i overensstemmelse med egen religiøs og filosofisk overbevisning (jvf. subsidiaritet), ved at det offentlige yder tilskud til friskoler.

Normer og værdier

Det ses altså, at den kristendemokratiske samfundsvision omhandler de *etiske normer og værdier*, det vil sige de naturlige rettigheder, solidaritet og så videre, som er nødvendige for virkeliggørelsen af *det fælles bedste*. Men visionen leverer ikke nogen færdig opskrift på “det gode samfund”, da et sådant umuligt kan skabes ved politisk diktat oppefra eller ved nogen kopi af en utopisk tanke. Visionen kan kun virkeliggøres gennem et utal af beslutninger truffet af enkeltpersoner og af det civile samfund i et frit og pluralistisk samfund, som bygges nedefra og op.

Truslen mod det gode samfund

Hvad udgør da truslen mod et samfund, der sigter mod det fælles bedste? Det vil næppe give mening her at opliste et alen langt katalog over de nordiske demokratiers kommen-til-kort i den daglige politik - hele internettet ville ikke kunne rumme en sådan liste. Lad mig i stedet pege på nogle mere grundlæggende problemer, sådan som jeg ser dem. Jeg har valgt netop disse, fordi de er af stor betydning, og fordi de sjældent diskuteres dybtgående.

Naturvidenskab og sand erkendelse

1. En tradition i forfald - begrænsningen af erkendelsen

Begrænsningen af vores erkendelse! Jeg forstår, hvis nogle er skeptiske, men jeg mener det alvorligt: Vore højere læreranstalter - og dermed alle lavere læreranstalter og samfundet som sådan - betragter viden og erkendelse på en måde, hvor det alene er naturvidenskabens metoder som er “videnskabelige”. Dette har flere skæbnesvangre konsekvenser.

For det første er verden blevet *mindre*. Alt hvad vi ikke kan vide noget om med den naturvidenskabelige metode er blevet bortdefineret fra virkeligheden og dermed som objekt for intellektuel virksomhed og virkelig kundskab (som

modsætning til formodninger). Hermed har man smidt alt det bort fra den vestlige klassiske og kristne tradition, som handler om teologi (gudsbevis); ontologi (f.eks. vedrørende de grundlæggende årsager og formål i tilværelsen); filosofisk antropologi (man forsøger f.eks. at forklare den frie vilje naturvidenskabeligt); filosofisk etik (al tale om naturret forsvinder); politisk filosofi (ligesom etikken) og så videre.

For det andet er der sker det, at vores verdensbillede er blevet *forvrænget*. Naturvidenskabelige metoder anvendes, hvor det ikke giver nogen mening, f.eks. inden for samfundsvidenskaben. Det betyder, at ideologien i det naturvidenskabelige verdensbillede mere styrer forskningen end, hvad man rent faktisk kan observere. Videnskaben er blevet et middel for manipulation, snarere end for forståelsen af den virkelige verden i alle dens dimensioner.

Jeg skal ikke fordybe mig yderligere i dette - til den interesserede kan jeg anbefale E.F. Schumachers bog *A Guide for the Perplexed* som indgang til emnet. Jeg vil nøjes med at konstatere, at det herskende verdensbillede bygger på den forestilling, at kun det, som kan bevises eller modbevises, kan være sandt eller falsk. Men denne påstand kan i sig selv hverken bevises eller modbevises!

I samfundsdebatten er argumenter fra teologien eller den vesterlandske filosofiske tradition gået hen og ophørt med at være legitime argumenter, og disciplinerne er næsten forsvundet fra uddannelsesvæsnet. (Måske det er bedre i Danmark end i Sverige.) Vi vil dog aldrig kunne finde løsningerne på samfundets problemer, hvis ikke vi har lov at lede dér, hvor løsningerne findes.

2. *Medierne har ødelagt den åbne samtale mellem borgerne, som er demokratiets forudsætning*
Massemedierne har en logik, som var relevant, hvis det gjaldt kritik af udemokratiske magtstrukturer, som herskede dengang, massemedierne voksede frem: Magten var fjenden, medierne var folkets ven, og ingen fik lov at stå i vejen for ytringsfriheden. Når samme logik anvendes i et demokratisk folkestyre, ødelægges den demokratiske samtale mellem borgerne og den indbyrdes tillid. Borgerne får gennem medierne et forenklet og manipuleret billede af den politiske proces, som fører til fremmedgørelse og accept af *mediernes* vurderinger og dagsorden samt en manglende forståelse af det politiske arbejde.

Politikerne må kunne kommunikere til borgerne *gennem medierne*, hvilket indebærer udsalgspolitik, forenkede budskaber og manglende kontrol med den politiske dagsorden. Dette er et kæmpeproblem, som ingen tilsyneladende magter at gøre noget ved. Internettet kan sikkert hjælpe inden for enkelte områder, men næppe, hvad angår kontrollen med den politiske dagsorden - i det mindste ikke på kort sigt.

Massemedierne skaber også grundlæggende verdensopfattelser gennem en poppet fremstilling af pseudovidenskab. Tag for eksempel Darwins evolutionsteori. Jeg har ikke meget tilovers for fornuftfjendske amerikanske kreationister, men tænk på følgende eksperiment: Saml 30 personer direkte fra gaden i København i et lokale og spørg, hvor mange af dem som a) tror på Darwins evolutionsteori. De fleste vil sikkert sige ja. Bed dem derefter en efter en b) forklare indholdet af denne teori. Misforholdet mellem punkt a) og punkt b) vil vise, hvor galt det sikkert står til: Bare det at tale om at "tro" på en videnskabelig teori, burde have fået klokkerne til at ringe. Massemedierne har en mærkelig evne til at få folk til at acceptere det, som de ikke forstår, hvis bare

sagen fremstilles som alment accepteret.

3. Mennesker er blevet tvunget eller lokket ind i systemer, som har frataget dem selvstændigheden

De store systemer og selvbestemmelse

Den røde kollektivism og den store markedsøkonomi har én sag tilfælles: Begge gør mennesker og familier afhængige af store systemer, som de ikke har nogen kontrol over, og en befolkning, som næsten uden undtagelse er underlagt sådanne systemer, er ganske enkelt ikke længere fri.

De såkaldte distributister (bevægelse, der går ind for en spredning af samfundets ressourcer red.) fra begyndelsen af 1900-tallet, såsom Hilaire Belloc, G. K. Chesterton og Vincent McNabb blev ganske vist udskældt af flere af datidens nationaløkonomer, som dog aldrig forstod deres pointe. Distributismen - som jeg her vil forfægte - var ikke primært en økonomisk teori om maksimal vækst og øget produktion, men derimod en social analyse af, hvilke husholdningsøkonomiske vilkår, som er nødvendige i et frit samfund. Deres enkle påstand var, at problemet med den store koncentration af ejendom ikke løses ved at afskaffe den private ejendomsret, men derimod ved at sprede den. Et frit samfund garanteres bedst ved, at så mange familier/husholdninger som muligt ejer sin egen ejendom og så mange produktionsmidler, at de ikke er helt afhængige af "det store samfund". Som Chesterton sagde: "Tre hektarer jord og en ko!" Det virker klogt. Se også Hilaire Bellocs *An Essay on The Restoration of Property*, som netop er nyoptrykt.

Afslutning

Et samfund med idealer

Kristendemokratiet er skeptisk over for at skulle beskrive et *idealsamfund*, men betoner i stedet vigtigheden af et *samfund med ideal*. Intet forbillede kan være bedre end Thomas More som nævnt i begyndelsen. Da han som Lordkansler blev halshugget af kong Henry VIII var der fordi, han ikke ville gå på kompromis med sin samvittighed. Han var "the kings loyal servant, but Gods first" (Kongens trofaste tjener, men først og fremmest Guds). Ironisk nok tilskrives han følgende citat: "There are no Times so bad, that a good Man cannot live in them" (Der er ingen tider, der er så dårlige, at en god mand ikke kan leve deri)!

F. Rutler skrev et essay om en ung demokratisk kongreskandidat i USA, som havde et portræt af Thomas More hængende på sit kontor. Hans assistent gjorde opmærksom på, at ikke-kristne og liberale vælgere kunne tage anstød heraf. Kandidaten beordrede da, at portrættet skulle tages ned. Rutler skriver hertil: "Det var ikke første gang, at Thomas Mores hoved blev fjernet. Første gang var efter en fantastisk politisk karriere. Nutildags virker det til at være starten på en..."

Det behøver ikke være sådan. Det er op til os.

Om Lars F. Eklund

Fillic, direktør for Civitas (svensk kristendemokratiske tænketank og tidsskrift) Medlem af styrelsen i Kristdemokraterna (Sverige).

Utopia

- frihed til næstekærlighed

af Troels Lund Poulsen

Artiklen er den tredje ud af fire artikler der tager udgangspunkt i de to spørgsmål: Hvad er det gode samfund?, og hvad er samfundets største problemer?

Troels Lund Poulsen, MF for Venstre, giver sit bud på det ideelle samfund - på et utopia. Det ideelle samfund er for forfatteren et samfund, hvor der er frihed for den enkelte, hvor staten ikke er en formynderstat, og hvor der er frihed til at vise solidaritet og næstekærlighed.

Det ideelle samfund, eller utopia om man vil, er for mig et samfund, hvor det enkelte individs frihed til at bestemme over eget liv er i højsædet –med ansvar overfor fællesskabet og de svageste i samfundet. Det er et samfund, hvor mennesket kommer før systemet. Et samfund hvor tingene ikke bare “er som de er”, fordi reglerne siger det. Og det er vel at mærke et velfærdssamfund, hvor ord som solidaritet og næstekærlighed har reel betydning og indhold.

Socialdemokratisk model

Da Socialdemokraternes periode ved magten langt om længe fandt sin afslutning i 2001, syntes dette utopia utilnærmeligt langt væk. Efter mere end 8 års socialdemokratisk styre, var staten vokset eksplosivt og alt for mange danskere anbragt på den ene eller anden form for overførselsindkomst. Under prædikatet “en solidarisk velfærdsstat” var den almindelige dansker reduceret til at spille rollen som passiv tilskuer til eget liv i et system, hvor eget initiativ ikke længere var nødvendigt. Den socialdemokratiske samfundsmodel har imidlertid intet med solidaritet at gøre men er udtryk for en asocial politik. De mennesker, der skulle støttes af systemet og hjælpes i gang, er i stedet blevet pacificerede og umyndiggjort. Det er ikke solidaritet. Det er en tragedie.

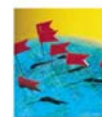
Liberal model

Men hvad er så den liberale samfundsmodel? Liberalismens udgangspunkt er tiltroen til det enkelte menneske og dets evne til at træffe ansvarlige valg. Det handler om respekten for den enkeltes frie valg og om at sikre, at det enkelte menneske får størst mulig ret til og mulighed for at bestemme over sit eget liv. Det er når mennesket sættes over systemerne, at der skabes vækst og dynamik. Det er ved at sætte mennesket foran systemerne, at vi kan sikre, styrke og udbygge velfærden.

Et liberalt utopia er for mig en velfærdsstat som giver videst mulige rammer og frihed til udfoldelse af det private initiativ og samtidig forstår at hjælpe dem, der virkelig har behov for hjælp. Det er det enkelte menneskes foretagsomhed, som er og skal være drivkraften i samfundets udvikling.

Solidaritet

Den liberale samfundsmodel er efter min mening langt mere solidarisk end den socialdemokratiske forsørgerstat. Forsørgerstaten passiviserer ukritisk folk ved hjælp af overførselsindkomster – vel at mærke uden at give dem mulighed for at hjælpe sig selv. Den liberale samfundsmodel er solidarisk, fordi solidaritet handler om næstekærlighed og ansvarsfølelse og ikke, som vi har været vant til fra forsørgerstaten om, at alle skal være lige ulige, eller at det er staten, der skal bestemme solidaritetens omfang eller udtryk. Ægte solidaritet og næstekærlighed kommer naturligt, når mennesker har mulighed for selv at vælge og bestemme deres egen tilværelse. Med ansvaret for eget liv følger også ansvarsfølelsen overfor andre. Med den frihed, der følger af selv at bestemme sin tilværelse, kommer overskud og vilje til at hjælpe de, der har behov for hjælp.

Formynderi

Da Venstre overtog statsministerposten for snart 2 år siden, overtog vi også ledelsen af et Danmark, hvor staten lidt groft sagt har monopoliseret forsørgerrollen. Flertallet af danskerne ønskede et opgør med det stadigt mere ideforladte socialdemokratiske samfundsprojekt, hvor få ønskede at starte egen virksomhed og færre at tage ansvar for sig selv og andre. For at kunne bevæge os i retning af et ægte liberalt samfund, har vi i første omgang været nødt til at standse den offentlige sektors konstante vækst. Målsætningen har kort fortalt været først at få slået bak og siden vendt skuden.

Spørger man danskerne, om der er for meget formynderi i det danske samfund, om de føler, at der er for mange love og regler, eller om skattetrykket er for højt, er svaret for de flestes vedkommende ja. Spørger man på den anden side befolkningen, om de ønsker de nuværende serviceydelser bevaret eller endda udbygget, er svaret næsten også helt sikkert ja. Det er dette paradoks, vi må tage udgangspunkt i, når vi udstikker kursen for velfærdssamfundets fremtid. Heldigvis bliver danskerne stadigt mere kritiske overfor den overdrevne statslige styring af samfundet. Det er så vores ansvar som politikere at forstå at udnytte denne energi og vilje til forandring og omsætte den i konkrete reformer og forbedringer af det danske velfærdssamfund.

En af de vigtigste udfordringer i de kommende år bliver en reform af velfærdssamfundet. Den offentlige sektors uhæmmede vækst de sidste mange år, skyldes at alle samfundsgrupper har ønsket at få en større del af kagen, i stedet for at se på om man reelt har haft behov for hjælp. Derfor vil det være oplagt at tage fat i de unødvendige overførsler til de samfundsgrupper, der ikke har reelt behov. Det er mit indtryk at det er en holdning, der deles af mange, men “jeg har

krav på”-kulturen trives desværre fortsat og alle forsøg på reformer af det socialdemokratiske overførselssamfund mødes af ramaskrig. Det her skal ikke opfattes som et anklageskrift, men det siger lidt om hvilket arbejde vi har foran os, med at frigøre os fra den umyndiggørelse og klientgørelse, som alt for mange år med en socialdemokratisk regering har påført Danmark.

Skattestoppet er et vigtigt element i den strategi fordi der med skattestoppet for første gang i nyere tid er blevet sat en reel stopper for væksten i de offentlige budgetter. Liberalismen handler naturligvis om meget andet end økonomi, men det er ikke til at komme uden om, at økonomisk frihed er vigtigt for individets frihed. Uden de rette økonomiske vilkår kan de liberale frihedsrettigheder være svære at udnytte.

Stiller krav til den enkelte

Som statsminister Anders Fogh Rasmussen sagde det i sin tale ved Folketingets åbning, så har Danmark mange og store muligheder. De ligger der. Vi skal gribe dem. Vort største aktiv er den enkelte dansker. Danskerne er et flittigt folk. Vi har et velorganiseret, effektivt og stabilt samfund. Gennem generationer er der skabt produktion, værdier og kultur, som vi kan være stolte af.

Og dog kunne vi nå endnu bedre og større mål og resultater. Det kræver, at vi giver mere frihed og ansvar til den enkelte. Og tror mere på, hvad det enkelte menneske kan. Det kræver, at vi stiller krav til den enkelte og viser konsekvens overalt i samfundet. Og anerkender og belønner dem, der gør en ekstra indsats. Det kræver, at vi giver fair chancer til alle. Og både penge og hjerterum til omsorg for de udsatte grupper.

Afslutning

Der er bred politisk enighed om at bevare og udvikle det danske velfærdssamfund. Men det kræver at vi er parate til fornyelse, modernisering og reform. Det danske samfund har brug for fornyelse. Mennesket skal sættes foran systemet. Velfærden skal sikres, styrkes og udbygges. Der skal skabes ny vækst og ny dynamik.

Det er vejen til utopia – det liberale velfærdssamfund karakteriseret ved ægte solidaritet og næstekærlighed. Og vi er godt på vej.

Om Troels Lund Poulsen

Medlems af Folketinget for Venstre (for Vejle Amtskreds fra 20. nov. 2001.). Udenrigspolitisk og ligestillingspolitisk ordfører. Politisk sekretær, Christiansborg 1995-97, pressekoordinator i Ørestadsselskabet 1998-2001. Landsformand for VU 1997-99. Har skrevet »Tid til forandring« 2001.

En venstreorienteret kamp - ikke Utopia

af Torben Kastrup

Artiklen er den sidste ud af fire artikler der tager udgangspunkt i de to spørgsmål: Hvad er det gode samfund?, og hvad er samfundets største problemer?

Uden en reel politisk kamp skøjter værdibatten oven på fernissen af problemerne. Det er et af budskaberne i denne artikel af formanden for Socialistisk Folkepartis Ungdom (SFU), Torben Kastrup. Cura har udfordret ham til at skitsere det socialistiske idealsamfund og de største nuværende forhindringer for målet. Ifølge Kastrup er frihed og retfærdighed de to bærende principper i en folkesocialistisk strategi; men i en udlægning som ligger langt fra den liberalistiske friheds- og retfærdighedsforståelse. Med afsæt i et citat af Marx udråber Kastrup kapitalismen som tidens ulykkelig og ureflekterede mantra. Et mantra som har opløst den personlige værdighed i bytteværdi.

Værdikamp

Der er kaldt til værdikamp i Danmark, men kampen har taget en underlig og tilbageskuende retning. Der er altid behov for at diskutere og bryde værdimæssige spørgsmål, men den nuværende ligner mest den almindelige realpolitiske skyttegravskrig, og samtidig er spørgsmålet om værdier blevet udråbt til den vigtigste diskussion i øjeblikket

Med den overdrevne fokus på værdier, kommer man til at glemme substansen, og hvad der for mig som socialist er det vigtigste – opgøret med grundlæggende og uligheds-skabende strukturer i samfundet. Værdier er efter min mening, en slags fernis, som godt kan diskuteres selvstændigt, men det rykker ikke ved det faktum, at der ligger interesser bag, og derfor kan værdi-diskussionen ikke isoleres.

Frihed og retfærdighed

Der er to bærende principper i en folkesocialistisk strategi; frihed og retfærdighed. Frihed er blevet den liberale højrefløjs helt store mantra. Det er helt naturligt, da både partiet Venstre og SF og SFU udspringer af udogmatisk og folkelig tilgang til politik. Her holder sammenhængen mellem de to frihedsopfattelser op.

I SFU definerer vi frihed positivt. Det vil sige, at frihed ud over fraværet af tvang og overgreb er, at samfundet aktivt forsøger at skabe mest mulig frihed, flest mulig valgmuligheder og mest mulig indflydelse på eget liv. Da mennesker er

forskellige må samfundet derfor bruge en vifte af tiltag til at give alle mulighed for reel indflydelse på eget liv.

Det bliver for eksempel udråbt til en værdi, at ønske mere tid til børnene i børnefamilier. Denne værdi kan ikke løsrides fra, at der er klare interesse modsætninger i kampen for dette.

Mit mål er grundlæggende at lave et samfund, hvor mennesket er det vigtigste. Hvor de menneskelige relationer er præget af menneskets værdi i sig selv og det vi kan være for hinanden. Jeg ønsker at afskaffe pengene som målestok for menneskers værdi og som styrende for alle menneskelige handlinger.

Kapitalismen er omsiggribende

Om man er marxist eller ej, kan man give gamle Marx ret i følgende: “Bourgeoisiet har, hvor det er kommet til magten, ødelagt alle feudale, patriarkalske, idylliske forhold. Det har ubarmhjertigt sønderrevet de brogede bånd, der i feudaltiden knyttede mennesket til dets naturlige foresatte, og har ikke ladet andet bånd tilbage i menneskenes forhold til hinanden end den nøgne interesse, den følelseløse “kontante betaling”. Det fromme sværmeris, den ridderlige begejstring, det spidsborgerlige føleris hellige stemning har det druknet i den egoistiske beregnings iskolde vand. Det har opløst den personlige værdighed i bytteværdi, og i stedet for de utallige tilsikrede og velerhvervede friheder har det sat den samvittighedsløse handelsfrihed som den eneste.”

For mig at se, er det en socialistisk organisations opgave i sin kerne at være et anti-kapitalistisk. Mange af de forandringer, vi ser i vores samfund i disse år, kan man vælge at give overskriften “postindustrialisme”, “videnssamfund”, “IT-samfund” eller meget andet. Det mest præcise er dog, at betegne det, som den naturlige konsekvens af kapitalismen. Det er muligvis upædagogisk at bruge udtrykket “anti-kapitalistisk” i dag, men hvis ikke vores værdibegreber skal være ren varm luft, må vi også analysere på, hvad det er for tendenser i samfundet vi er imod.

Findes det ideelle samfund?

Jeg er grundlæggende imod et samfund hvor købs-salgs logikken styrer alle dele af tilværelsen. Det er det SFU's værdier om frihed, selvforvaltning, lighed og frihed skal måles op imod.

Det ideelle samfund findes formentlig ikke. Hele tiden må man revidere sin strategi og sine analyser. Samfundet står ikke stille, og et politisk projekt der vil forholde sig til virkeligheden, må derfor heller ikke stå stille.

Det ideelle samfund kan ikke beskrives i en konkret form, men kan udstikkes efter nogle pejlemærker, interesser og værdier.

Kapitalismen er det ideologiske, politiske og økonomiske hegemoni i øjeblikket. Det er ikke en naturlov – selvom det ofte bliver udråbt til en sådan. Samfundets indretning, både politisk og kulturelt, er resultatet af en række politiske kampe, og

samfundet kan derfor ændres med et andet udfald af de politiske kampe. Diskussionen om det ideelle samfund, giver derfor bedst mening, hvis den kobles til de konkrete politiske kampe.

De pejlemærker jeg som socialist derfor kigger og arbejde hen mod er; frihed, retfærdighed og et anti-kapitalistisk arbejde.

Bibliografi

Marx, Karl og Engels, Friederich (1872): "Det Kommunistiske partis manifest - forord til den tyske udgave", I: *Marx/Engels udvalgte skrifter*, Bind 1, Forlag: Tiden, København.

Om Torben Kastrup

Formand for Socialistisk Folkepartis Ungdom.

de store kristendemokrater

Aldo Moro

af **Jonas Norgaard Mortensen**

Den kristendemokratiske bevægelse skabes, består og udvikles af kristendemokrater. Nogle af disse har igennem historien udmærket sig som store personligheder, fordi de i særlig grad tog ansvar for deres værdifællesskab, drog omsorg for deres medborgere eller bekymrede sig om det samfund og den verden de var sat i. På den måde formåede de igennem et livs kampe, sejre og nederlag at ændre verden. Som ringe i vandet forplantede deres indsats sig igennem det kristendemokratiske fællesskab til deres lokale og globale medborgere. De står tilbage som forbilleder, og fordi deres livshistorier er flettet ind i den kristendemokratiske historie kan vi lære meget om kristendemokratiet ved at fordybe os i deres liv. Derfor vil Cura fra og med dette nummer engang imellem tegne et portræt af en stor kristendemokrat og hendes/hans livshistorie. Aldo Moro er en af dem.

Den 16. marts 1978 bliver Aldo Moro kidnappet af de Røde Brigader. Det sker i gaden Via Fani i Rom, og hans livvagter bliver brutalt myrdet. Moro er på vej til Deputeretkammeret i parlamentet, hvor et længe forberedt samarbejde mellem kristendemokraterne og kommunisterne skulle formaliseres. Bortførelsen varer i 55 dage indtil den 9. maj, hvor man finder liget af den 61 årige Moro i bagagerummet på en rød Renault 4 i gaden Michelangelo Gaetani, midtvejs mellem Kristendemokraternes og Kommunisternes parti-hovedsæder.

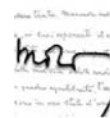
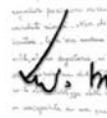
Aldo Moro var en indflydelsesrig kristendemokrat i Italien og Europa. Han var juraprofessor og leder af Italiens kristendemokratiske parti, for hvem han var ministerpræsident fem gange. I denne artikel tegnes et portræt af Aldo Moro, en af den kristendemokratiske histories store personligheder.

Biografisk rids

Aldo Moro blev født i 1916 i Maglie i den sydøstlige region af Puglia. Allerede i sine studenterår under det fascistiske regime engagerede han sig politisk. Kort efter regimets fald tilsluttede han sig F.U.C.I. (Føderation af Katolske Universitets Studerende), som senere smeltede sammen med det italienske kristendemokratiske parti Democrazia Cristiana, DC. I 1940 afsluttede han sine studier på Universitetet i Bari, hvor han også senere underviste. Senere, som juraprofessor, udgav han adskillige bøger om jura og var præsident for F.U.C.I.

Det var på denne studentertpolitiske baggrund og på grund af hans store begavelse for juridiske spørgsmål, at han i 1946 efter anden verdenskrig blev valgt til den Grundlovgivende Forsamling og dermed bidrog til Italiens nye grundlov. I 1948 blev han valgt til parlamentet og indtil det bestialske mord på ham i 1978 udfoldede Moro en imponerende politisk indsats med utallige tillidsposter.

Aldo Moro var en af de mest indflydelsesrige ledere af Democrazia Cristiana, DC. I løbet af sit 32 årige lange liv som parlamentariker blev han otte gange valgt som deputeret, var statsminister i fem regeringer, undervisningsminister fra 1955 til 1959, udenrigsminister fra 1969 til 1974 og var i lang tid politisk sekretær for det kristendemokratiske parti, som han til sidst var formand for.

Kristendemokrater og kommunister

Starten af 1970erne blev i Italien 'Blyets år', fordi hele landets økonomiske, politiske og sociale situation var så radikaliseret og ustabil, at bortførelser, bombeattentater og invaliderende skud i knæene på politiske modstandere hørte til dagens orden. Det splittede landet, og det fik toneangivende politikere til at kalde til samling. Moro var derfor en af de politiske ledere, som udviste imødekommenhed overfor den kommunistiske generalsekretær Enrico Berlinguer's projekt med et såkaldt *Compromesso Storico* (historisk kompromis). PCI (Italiens kommunistiske parti) fik ved valget i 1976 et historisk godt resultat med 34,4 % af stemmerne, hvilket havde fået lederen Berlinguer til at foreslå en solidaritet mellem kommunisterne og kristendemokraterne. Tiden var som beskrevet præget af alvorlig økonomisk, social og politisk krise i Italien, og Moro, som præsident for DC, fandt tiden moden for national samling og kæmpede derfor aktivt for det nationale kompromis, som slutteligt endte med en regering af 'national solidaritet'. Kristendemokraterne skulle under ledelse af Giulio Andreotti lede regeringen, men kommunisterne fik stor indflydelse og støttede derfor regeringen.

le Brigate Rosse

Den 16. marts 1978, dagen hvor denne nyligt dannede regering skulle debattere med parlamentet og opnår et flertal til *fiducia*, tillidsafstemningen, blev Moro, som det indledningsvis i artiklen blev beskrevet, kidnappet af den venstre-radikale terrorbevægelse *le Brigate Rosse, de Røde Brigader*. De ønskede en kommunistisk revolution og kæmpede derfor imod det 'historisk kompromis' og alle dets forkæmpere. Moro var i deres fordrejede verden det perfekte mål.

I de 55 dage Moro blev holdt som gidsel i et specialkonstrueret rum uden vinduer i en lejlighed i Rom, og hvor det for mange genkendelige billede af Moro siddende under de Røde Brigaders logo blev taget, skrev han flere breve til ledende personer i DC og til pave Paul VI (som senere personligt forestod hans højtidelige offentlige begravelse).

Eftermæle

Aldo Moro stod i spidsen for italiensk politik i nogle af de vanskeligste og hårdeste perioder - for eksempel ved skiftet fra centrumkoalitioner til centrumvenstrekoalitioner - og påpegede mulighederne og begrænsningerne i

forståelse mellem forskellige politiske partier og dermed sikringen af en større fælles platform for regeringsaktioner, samtidigt med at hvert partis politiske identitet og pluralistiske opfattelse af demokratiet blev opretholdt.

Moro fik afgørende indflydelse på den italienske forfatning, navnlig den del, som garanterer de grundlæggende menneske- og borgerrettigheder i et demokratisk samfund, bærer præg af den kristne personalisme, som han tilførte sin vision om mennesket, samfundet og staten.

Den 11. maj 1978, to dage efter mordet, afholdte Europa-Parlamentet en mindehøjtidelighed for Moro. I denne anledning sagde Emilio Colombo, formand for Europa-Parlamentet, bl.a. “*Han (Moro) opfattede ikke politik som statisk og rutinemæssigt administration af det eksisterende, men som en stadig evne til at forudse ændringer, analysere dem og lade dem indgå i en samlet politisk vurdering. Som en tålmodig og dygtig skaber af politiske aftaler praktiserede han ikke kompromiset for kompromiset egen skyld, men formåede altid at skabe sammenhæng mellem principper og grundlæggende værdier, først og fremmest begreberne stat, frihed, ret.*”

Moro var agtet for sin indsats for det europæiske samarbejde, hvor han usvigeligt arbejdede for målet om at sikre menneskers værdighed, for “kultur, økonomi og politik skal følges ad og føres tilbage til den eneste virkelighed: mennesket, som vi europæer anser for kulturens og historiens hovedperson” (Moro under et møde i Det Europæiske Råds i Luxembourg).

Aldo Moro er en personlighed, som på fremragende og eksemplarisk vis selv har efterlevet grundsætningerne for den kristendemokratiske politik. “*Han var*”, med Egon Klepsch, formand for den kristendemokratiske gruppe i Europa-Parlamentets ord, “*en forsonlighedens apostel og en fredens og fordragelighedens apostel, han var en personlighed som havde ganske usædvanlige evner til at føre mennesker sammen og til at sørge for, at der også i vanskelige og kritiske situationer blev fundet løsninger, der havde en forsonlig karakter, og som indebar, at der blev truffet beslutninger til sikring af en varig og fredelig samfundsorden.*”

Aldo Moro var en personlighed, der til alle tider og uanfægtet gik ind for princippet om og gennemførelsen af menneskerettighederne samt varetagelsen og sikringen af menneskets værdighed.

Bibliografi

Arbol, Niels (1984) *Kristendemokraterne i verden*, Forlaget: Kontrast

Europaparlamentet (1978): *Mindeord om Aldo MORO*, Strasbourg, 11. maj 1978

Leonardi, Robert og Douglas A. Wertman (1989): *Italian Christian Democracy: the politics of dominance*, Forlag: Macmillan, Sprog: Engelsk

Drake, Richard (1995): *The Aldo Moro murder case*, Forlag: Harvard University Press
Sprog: Engelsk

Drake, Richard (1995): *The revolutionary mystique and terrorism in contemporary Italy*, Forlag: Indiana University Press. Sprog: Engelsk

Birkelbach, Davignon og Werner rapportererne : Aldo Moros erklæring, Forlag: Mikro

Jong, Oek de (1988): *Cirkel i græsset*, Forlag: Gyldendal

(Om et stormfuldt, kompliceret kærlighedsforhold mellem en kvindelig, hollandsk journalist, udstationeret i Rom, og en italiensk kunsthistoriker og digter. Handlingen udspiller sig på baggrund af de politiske begivenheder i Italien, bl.a. mordet på Aldo Moro.)

Om Jonas Norgaard Mortensen

Stud.scient.pol., International Sekretær i Kristendemokraterne, tidl. Landssekretær i

Kristendemokratisk Ungdom, Forretningsudvalgsmedlem i Dansk Ungdoms Fællesråd.

Fakta *Democrazia Cristiana*

Det kristendemokratiske parti i Italien, *Democrazia Cristiana*, i folkemunde kaldet enten 'democristiani', 'den hvide hval' eller 'DC', dominerede italiensk politik i næsten et halvt århundrede, indtil det sammen med resten af det italienske partipolitiske system brød sammen i årene 1992-94.

Da partiet blev dannet var det delvist en genopståen af det Partito Popolare (Folkepartiet), dannet i 1919 af præsten Don Luigi Sturzo, som var blevet gjort ulovligt af det fascistiske regime i 1925.

I 1948 fik DC under ledelse af Alcide de Gasperi hele 48 % af stemmerne og i maj samme år blev kristendemokraten, Luigi Einaudi valgt til landets første præsident.

DCs dominans

Fra 1948 til 1992 var DC det største parti i parlamentet og uafbrudt regeringsbærende i forskellige koalitioner med de mindre liberale, republikanere og/eller socialdemokratiske partier og efter 1963 også med det socialistiske parti.

På grund af sin vælgermæssige basis i de stærkt katolske landområder bevægede partiet sig med tiden fra dets reformistiske udgangspunkt til en mere konservativ rolle. En kort-livet DC-regering (1960) med parlamentarisk støtte fra det neo-fascistiske parti *Movimento Social Italiano* (Italiens Sociale Bevægelse), blev dog stærkt kritiseret og skabte en bred intern opposition. Partiet blev derfor præget af interne fraktioner. I 1960erne fik partiets venstrefløj (først ledet af Amintore Fanfani og senere af Aldo Moro og repræsenteret af magasinet *Cronache Sociali*) stigende politisk indflydelse, hvilket bevægede partiet til en centrum-venstre strategi.

Blandt de ledere som opbyggede og styrede DC er betydningsfulde navne som Alcide De Gasperi, Antonio Segni, Amintore Fanfani, Giulio Andreotti, Aldo Moro og Francesco Cossiga.

Mange medlemmer af DC blev angrebet eller dræbt af terrorgrupper i de såkaldte "Bly-år" fra 1969 og frem efter. Bortførelse og drabet på Aldo Moro i 1978 står tilbage som det smertelige symbol på denne tid.

Partiets sammenbrud

I 1992 kom DC ud i et storvejr uden fortilfælde, da hele det italienske politiske system blev røstet i sin grundvold i det opgør med den udbredte mafia og korruption, som blev kendt under navnet "rene hænder" (*mani pulite*). Efter to år med rystende skandaler i alle rækker på alle niveauer i alle partier og offentlige institutioner blev bryden for stor. DC gik i opløsning i 1994.

Ideologiske kilder

DC ideologiske kilder skal primært findes i demokratiske og social katolske doktriner fra det 20. århundrede, udviklet i Frankrig af Buchez, Lamennais and Le Play, og i Italien af Giuseppe Toniolo og Romolo Murri.

Af særlig betydning fik pave Leo XIII's hyrdebrev *Rerum Novarum* fra 1891 og *Quadragesimo anno* af pave Pius XI fra 1931, fordi de lagde den værdimæssige grund for synet på sociale og politiske doktriner.

Hvis du vil vide mere

Her er en række ressourcer for de der måtte være interesseret i at vide mere om den kristendemokratiske ideologi, de kristendemokratiske partier m.v. Listen opdateres løbende på www.kristendemokrati.dk

Tidsskrifter

Cura - kristendemokratisk idé og debat (dansk) www.cura.kdu.dk
Kristdemokratisk debatt (svensk) www.kristdemokrat.se

Tænketanke/videnscentre

Kristendemokratisk Forum (dansk/engelsk) www.kristendemokrati.dk
Civitas – kristendemokratisk idéinstitut (svensk) www.civitas.net
Konrad Adenauer-stiftung (tysk) www.kas.de
Thomistic Philosophy (engelsk) www.aquinasonline.com
Jacques Maritain Center (University of Notre Dame) www.nd.edu/departments/maritain
Politica y Espiritu (spansk) www.revistapoliticayespiritu.cl

Paraply-organisationer

European People's Party - Christian Democrats (EPP) www.eppe.org
Youth of the European People's Party (YEPP) www.yepp.org
European People's Party in the European Parliament (EPP-ED) www.epp-ed.org
Organización Demócrata Cristiana de America (ODCA) www.odca.cl
Christian Democrats and People's Party International (CDI-IDC): www.idc-cdi.org

Partier (EPP og IDC-CDI medlemmer)

Albanien: Christian Democratic Party of Albania -
Partia Demokrate (PD e RE) -
Argentina: Partido Demócrata Cristiano (PDC) www.dc.org.ar
Aruba: Arubaanse Volkspartij / Democracia Cristiana -
Belgien: Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) www.cdenv.be
Centre démocrate humaniste (cdh) www.cdh.be
Christlich Soziale Partei (CSP) www.csp-dg.be
Bolivia: Partido Democrato Cristiano (PDC) -
Brasilien: Partido Social Cristão (PSC) www.psc.org.br
Partido Social Democrata Christão (PSDC) www.psd.org.br
Chile: Partido Demócrata Cristiano (PDC) www.pdc.cl
Costa Rica: Partido Unidad Social Cristiana (PUSC) -
Cuba (*eksil): Partido Demócrata Cristiano de Cuba (PDC) www.pdc-cuba.org
Movimiento Cristiano "Liberacion" (MCL) www.mclpaya.org
Cypern: Democratic Rally (DISY) www.disy.org.cy
Danmark: Kristendemokraterne (KD) www.kd.dk
Den Dom. Rep. Partido Reformista Social Cristiano (PRSC) www.partidoreformista.com
DR Congo: Democrat and Social Christian Party -
Ecuador: Union Demócrata Cristiana (DP-UDC) www.dpudc.org
El Salvador: Partido Demócrato Cristiano (PDC) www.pdc.org.sv
Partido Acción Popular (PAP) -

Filipinerne:	Lakas-NUCD-UMDP	www.lakas-nucd.com
Finland:	Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	www.kristillisdemokraatit.fi
Frankrig:	Nouvelle UDF	www.udf.org
Georgien:	Saqartvelos Qristianul-Demokratiuli Kavshiri (SQDK)	www.cdu.ge
Grækenland:	Nea Demokratia (ND)	www.neadimokratia.gr
Guatemala:	Democracia Cristiana Guatemalteca (DCG)	-
Holland:	Christen Democratisch Appèl (CDA)	www.cda.nl
Honduras:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	www.pdch.hn
Hviderusland:	Belarussioan Christian Democrat Party (BCDP)	-
Indonesien:	Partai Demokrasi Kasih Bangsa (PDKB)	-
Irland:	Fine Gael (FG)	www.finegael.com
Italien:	Centro Cristiano Democratici (CCD)	www.ccd.it
	Cristiani Democratici Uniti (CDU)	www.axnet.it/cdu
	Partito Popolare Italiano (PPI)	www.popolari.it
Kosovo:	A.Christian Dem. Party of Kosovo (PSHDK)	-
Letland:	Kristīgi Demokratiska Savienība (KDS)	www.kds.lv
Libanon:	Union Chrétienne Démocrate Libanaise	-
Litauen:	Lietuvos krikščionys demokratai (LKD)	www.lkdp.lt
Luxembourg:	Chrëstlech Sozial Vollekspartei (CSV)	www.csv.lu
Malta:	Partit Nazzjonalista	www.pn.org.mt
Moldavien:	Partidul Popular Crestin Democrat	www.ppcd.dnt.md
Nicaragua:	Partido Unidad Social Cristiana (PUSC)	-
Norge:	Kristelig Folkeparti (KRF)	www.krf.no
Panama:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	-
Paraguay:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	www.pdc.org.py
Peru:	Partido Popular Cristiano (PPC)	-
	Union Democrata Cristiano (UDC)	-
Portugal:	Partido Social Democrata (PSD)	www.psd.pt
Rumænien:	Partidul Nat. Taranesc Crestin Democrat (PNTCD)	www.pntcd.ro
	Románial Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ)	www.rmdsz.ro
Rusland:	Christian Democrat Union (CDU-CR)	-
San Marino:	Partido Democratico Cristiano Sammarinese (PDCS)	www.pdcs.sm
Schweiz:	Christlichdemokratische Volkspartei (CVP)	www.cvp.ch
	Evangelische Volkspartei (EVP)	www.evp-pev.ch
	Parti chrétien-social (PSC)	www.csp-pcs.ch
Slovakiet:	Krestenskodemokraticke Hnutie (KDH)	www.kdh.sk
	SMK-MKP	www.mkp.sk
Slovenien:	Nova Slovenija-Krscanska Ljudska Stranka (NSi)	www.nsi.si
Spanien:	Unió Democrática de Catalunya (UDC)	www.uniodemocratica.org
Sydafrika:	African Christian Democratic Party (ACDP)	www.acdp.org.za
Sverige:	Kristdemokraterna (KD)	www.kristdemokraterna.se
Tjekkiet:	Krestanka a demokraticka unie (KDU-CSL)	www.kdu.cz
Tyskland:	Christlich Demokratische Union (CDU)	www.cdu.de
	Christlich Soziale Union (CSU)	www.csu.de
Ukraine:	Christian People's Union (CPU)	-
Ungarn:	Magyar Demokrata Fórum (MDF)	www.mdf.hu
	Fidesz - MPP	www.fidesz.hu
Uruguay:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	www.chasque.apc.org/pdc
Venezuela:	Partido Social Cristiano „COPEI“	-

Om Cura

Cura udkommer som et gratis webmagasin (webzine) i PDF-format. Ønsker man at modtage bladet kan man oprette abonnement og downloade bladet på www.cura.kdu.dk.

- **Udgives af**

Kristendemokratisk Ungdom (KDU)

- **Redaktion**

Jesper Møberg-Poulsen
Jakob Norgaard Mortensen
Michael Hedelund
Jan Nilsson
Jonas Norgaard Mortensen (ansh.)

- **DTP & grafik**

Værdidrengene v. Michael Hedelund

- **ISSN**

Udskriftsudgave: 1602-1460
Onlineudgave: 1602-2238

- **Ekspedition & evt. henvendelse**

Kristendemokratisk Ungdom
Att.: *Cura*
Allégade 24B
2000 Frederiksberg
Tlf. 3327 7800
E-mail: kdu@kdu.dk
www.cura.kdu.dk

- **Udkommer**

Næste gang: ultimo januar 2003.

- **Rettigheder**

Artikler i *Cura* må gerne citeres, når blot det sker indenfor citatreglerne, og når det sker med tydelig angivelse af *Cura* som kilde.
Erhvervsmæssig affotografering og brug af *Cura's* tekst, billeder og illustrationer er ikke tilladt.

一
五